

Nationaal Archief
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Nummer Toegang: 2.21.204

**Inventaris van het archief van prof.
C.G.C. Reinwardt [levensjaren 1773-
1854], (1755) 1808-1828**

A.M. Tempelaars

Nationaal Archief, Den Haag 1982

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Materiële beperkingen.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	7
De verwerving van het archief.....	8
Verwant materiaal.....	9
Beschikbaarheid van kopieën.....	9
Afgescheiden archiefmateriaal.....	9
Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	11
I. Directeur tot de Zaken van Landbouw, Kunsten en Wetenschappen.....	11
II. Hoogleraar te Leiden.....	14

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Collectie 354 Reinwardt

Periodisering:

archiefvorming: 1808-1828

oudste stuk - jongste stuk: 1755-1828

Archiefbloknummer:

C22180

Omvang:

28 inventarisnummer(s); 0,40 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands.

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven, getypte en gedrukte documenten, geen bijzondere handschriften.

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

Reinwardt, Prof. C.G.C.

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Caspar Georg Carl Reinwardt (Lüttringhausen, Pruisen, 3 juni 1773 - 6 maart 1854) was een Nederlandse botanicus van Pruissische afkomst. Het archief bevat voornamelijk de neerslag van zijn functie van directeur tot de Zaken van Landbouw, Kunsten en Wetenschappen (1816-1822) en bevat o.a. stukken betreffende zijn uitzending naar Java, diverse onderzoeksreizen en het verzamelen van planten en dieren voor het Koninklijk Kabinet van Natuurlijke Historie.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent geen beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Collectie 354 Reinwardt, nummer toegang 2.21.204, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, Reinwardt, 2.21.204, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

Caspar Georg Carl Reinwardt werd op 5 juni 1773 te Lüttringhausen (Pruissen) geboren als zoon van J.G. Reinwardt en C. Goldenberg. Op veertienjarige leeftijd begaf hij zich naar Amsterdam, waar zijn broer een apotheek dreef. Na het behalen van de titel doctor honoris causa in de geneeskunde en natuurlijke wijsbegeerte aan de hogeschool te Harderwijk, werd hij in 1801 benoemd tot hoogleraar in de natuurlijke geschiedenis aan dit instituut.

In 1808 kreeg hij van koning Lodewijk Napoleon de opdracht een plantentuin met diergaarde en kabinet voor natuurlijke historie aan te leggen, hetgeen in Haarlem en Amsterdam opgericht zou worden.

In 1810 werd hij benoemd tot hoogleraar in de chemie en farmacie en hoogleraar in de plantkunde aan het Amsterdamse Athenaeum. Na het herstel van het Nederlands gezag over Nederlands-Indie werd Reinwardt aangezocht de commissarissen-generaal, die het bestuur aldaar weer op poten moesten zetten, bij te staan in zaken van wetenschappelijke aard, onderwijs en landbouw. In 1816 kwam hij op Java aan voorzien van de titel "directeur tot de zaken van landbouw, kunsten en wetenschappen", Voorts werd hij nog door gouverneur-generaal Van der Capellen benoemd tot "commissaris voor den civielen geneeskundigen dienst". Gedurende zijn zesjarig verblijf aldaar organiseerde hij de landbouw, het onderwijs en de geneeskundige dienst. Bekend is hij vooral geworden als oprichter van 's Lands Plantentuin te Buitenzorg in 1817. Voorts maakte hij tal van reizen door de archipel.

In 1822 keerde Reinwardt naar Nederland terug en aanvaardde in 1823 het hoogleraarschap in de chemie, botanie, geologie en mineralogie aan de universiteit van Leiden. In 1845 trok hij zich uit het onderwijs terug en overleed op 6 maart 1854.

Over de reizen van Reinwardt zie:

- Reinwardt's Reis naar het Oostelijk gedeelte van den Indischen Archipel in het jaar 1821, uit zijne nagelaten aantekeningen opgesteld, met een levensbericht en bijlagen vermeerderd; door W.H. de Vriese, 1858.
- Ontdekkers en onderzoekers; door P.J. Veth, 1884.

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

Na het overlijden van Reinwardt droeg -op verzoek van het Ministerie van Koloniën- prof. J. Geel als executeur-testamentair "alle papieren, die als het regstreeksche eigendom van het gouvernement moeten beschouwd worden" over aan het ministerie. Hij omschreef ze nader als:"zulke stukken, die meer bijzonder aan den Heer Reinwardt toebehoorden en betrekking hebben op zijne vroeger in Oost-Indië bekleede ambtelijke bediening". ¹

---

1 Ministerie van Koloniën, verbaal 12 maart 1854 no. 1; exhibitum 15 maart 1854 no. 15.

Prof. Geel droeg de door hem geselecteerde bescheiden in twee fasen over. De eerste zending omvatte volgens een op het ministerie opgemaakte lijst 17 omslagen met de volgende onderwerpen: ²

- no 1 en 2: Muntwezen,
- no 3: Aantekeningen over de munten,
- no 4 en 5: Fabrieken,
- no 6: Salpeter,
- no 7: Rijst,
- no 8 en 9: Maten en gewigten,
- no 10 en 11: Medica,
- no 12: Oudheidkunde,
- no 13: Onderwijs,
- no 14: Plantenrijk (cultures),
- no 15: Bedrijven, handel, maten en gewigten,
- no 16: Rangen en titels,
- no.17: Ministerie van Marine en Binnenlandse Zaken.

Deze stukken werden niet bij het verbaal gedeponneerd, doch blijkens potloodaantekening "om de volume bij bureau A achtergehouden". Vermoedelijk zijn deze stukken samen met de koloniale bibliotheek naar de U.B. Leiden verhuisd.

De tweede zending omvat de hierna beschreven archivalia. Ook van dit bestand heeft het ministerie een onderwerpenlijst samengesteld. ³ De omschrijvingen bleken echter zeer onnauwkeurig, zodat de aangebrachte liassing verbroken moest worden om de stukken te kunnen ordenen.

Dit archief moet gezien worden als het archief van C.G.C. Reinwardt als directeur tot de zaken van Landbouw, Kunsten en Wetenschappen en aldus niet behorend tot het archief van het Ministerie van Koloniën. Feitelijk zou dit bestanddeel in Indonesië behoren te berusten. Deze verzameling heeft een omvang van 0,2 strekkende meter.

DE VERWERVING VAN HET ARCHIEF

De rechtstitel is (nog) onbekend

---

² Kol., V. 25 september 1854 no. .

³ Kol., Exh. 1 maart 1855 no. 7; V. 26 juli 1855 no. 5.

Verwant materiaal***BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN***

Inventarisnummers van dit archief zijn in kopievorm beschikbaar

AFGESCEIDEN ARCHIEFMATERIAAL

De hierna beschreven archivalia betreffen slechts een gedeelte van hetgeen er had moeten zijn. Het ontbrekende deel bevindt zich vermoedelijk in de Universiteitsbibliotheek Leiden bij de collectie Reinwardt onder nummer BPL 2425⁴.

---

4 Omvang 0,2 meter, 23 inventarisnummers met de volgende inhoud: staten van dienst, correspondentie, reisverslagen, aantekeningen betreffende zijn verblijf in Indië e.d. Aan de hand van deze omschrijvingen is het moeilijk vast te stellen of dit overeenkomt met de eerdergenoemde 17 dossiers.

BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDELEN

I. DIRECTEUR TOT DE ZAKEN VAN LANDBOUW, KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN

- 1** Stukken betreffende de uitzending van Reinwardt naar Java, met concept-instructie, 1815 1 omslag
- 2** Beschikkingen van de gouverneur-generaal in rade inzake het assisterend personeel van Reinwardt en comptabele zaken in verband hiermee, 1819-1822 1 omslag
- 3** Stukken in verband met het vertrek van Reinwardt naar Nederland, zijn opvolging en regelingen ten behoeve van het beheer van de Plantentuin, 1822 1 omslag
- 4** Brieven en rapporten ingekomen bij Reinwardt als directeur tot de zaken van Landbouw, Kunsten en Wetenschappen betreffende onderzoeksreizen in de archipel en het verzamelen van voorwerpen voor het Koninklijk Kabinet van Natuurlijke Historie, 1816-1822 1 band
- 5** Stukken betreffende de Javaanse krokodil, de rhinoceros, de sukotyro, met lijst van Javaanse en Latijnse namen van verschillende indische diersoorten, 1818-1821 en z.d. 1 omslag
- 6** Ingekomen stukken betreffende het inzamelen van voorwerpen en dieren ten behoeve van het Koninklijk Kabinet van Natuurlijke Historie, 1818-1822 1 omslag
- 7** Stukken betreffende delfstoffen in Nederlands-Indië, zoals steenkool, goud, zwavel en kwik, 1817-1818, 1822 1 omslag
- 8** Ingekomen stukken inzake Japanse produkten en de verzending van Javaanse produkten naar Japan, 1818, 1820 1 omslag
- 9** Ingekomen stukken betreffende vulkanen en aardbevingen op Java, 1817-1823 1 omslag

-
- 10** Stukken inzake de aanschaf van materialen w.o. batho- en barometers en gegevens betreffende meteorologische waarnemingen, 1815-1819 en z.d. 1 omslag.
- 11** Dagboek aantekeningen betreffende zijn reis door de Molukken, 13-19 Juli 1821 1 stuk
- 12** Beschrijving van een "wonderlijk" gezwel op de knieschijf, met duplicaat. z.d. 2 stukken
- 13** Rekest aan gouverneur-generaal Daendels inzake het bevaarbaar maken van het afwateringskanaal (slokkan) van Batavia, 1808
Met aantekening hierover van Reinwardt, z.d. 1 omslag
- 14** Afstandstabel van de plaatsen gelegen aan de grote militaire weg op Java. Met begeleidende brief. 1817 2 stukken
- 15** Nota betreffende het Tenggergebergte nabij Pasoeroean, z.d. 1 katern
Mogelijk van de hand van Reinwardt.
- 16** "Memorie van menage", rekening en verantwoording van het VOC-comptoir te Semarang betreffende de uitgaven aan het civiel en militair beheer in de vestigingen aan de noordoostkust van Java, z.d. (c. 1760) 1 deel
- 17** Memorie van C.G. Fischer houdende een beschrijving van geografie, inlands bestuur, ethnografie, flora en fauna van de noordoostkust van Java, z.d. (c. 1780) 1 deel
- 18** "Memorie van den afgegaanden Heer Gouverneur Reijke wegens den staat en toestand van Celebes aan desselfs vervanger de Heer Willem Beth", 1790 1 deel
- 19** Memorie betreffende het bestuur van de gewezen onderkoopman en resident te Pekalongan, F.J. Rothenbuhler, uitgebracht aan S.C. Nederburgh, commissaris-generaal over Nederlands-Indië, 1798 1 deel
- 20** "Instructie voor den onderkoopman en resident van Boelecomba en Bonthain, Willem Delfholts; mitsgaders de verdere residenten te

-
- Maros, Saleijer en Bima ...", uitgevaardigd door J.D. Van Slootwijk, gouverneur te Makassar, afschrift.
1755 1 deel
- 21** Memorie van de hand van W.H. Ijsseldijk als reactie op de memorie van D. van Hogendorp getiteld "Bericht van den tegenwoordigen toestand der Bataafsche bezittingen in Oost-Indiën",
1802 1 deel
- 22** Ingekomen brief houdende het verslag over het bestuur in 1816 door de plaatselijk resident te Sumanap (Madoera),
1817 1 katern
- 23** Ingekomen brief houdende een reisverslag door het distrikt Djampang Wetan (Preanger),
1820 1 stuk
In het Frans.

II. HOOGLERAAR TE LEIDEN

- 24** Ingekomen brieven van de minister van Marine en Koloniën inzake de vondst van bodemschatten in Oost- en West-Indië, met het verzoek hieromtrent te adviseren,
1825-1828 1 omslag
- 25** Ingekomen brieven van de minister van Marine en Koloniën inzake de verbouw van indigo en katoen in Nederlands-Indië,
1828 1 omslag
- 26** Ingekomen stukken houdende het verzoek te adviseren omtrent de toetreding van Willem I als beschermheer van de Medico-Botanical Society of London,
1828 1 omslag
- 27** Ingekomen brief vermoedelijk afkomstig van de resident van Bantam,
1827 1 stuk
Onleesbaar, in Duits gotisch schrift.
- Rapport van de hand van prof. C.G.C. Reinwardt over de winning van salpeter op Java,
(1817) 1 stuk
Zie Archief prof. W.H. de Vriese, nummer toegang 2.10.21, inv.nr. 294.